

ISSN: 2146-9903

Yaz
Summer
2013

8

 İDİL
Sanat ve Dil Dergisi

Journal of Art and Language / Журнал об Искусстве и Языке

İDİL
Sanat ve Dil Dergisi

www.idildergisi.com

Sanat ve Dil Araştırmaları

Enstitüsü

www.sada.org.tr

Cilt 2, Sayı 8, Volume 2, Number 8
2013

Yayın Kurulu / Editorial Board

- Prof. Dr. Mehmet BAŞBUĞ** (Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi) KIRGIZİSTAN
Prof. Dr. Hurşit BAYRAMOĞLU (Kafkas Üniversitesi) TÜRKİYE
Prof. Dr. Gerhard HOFBAUER (Viyana Üniversitesi) AVUSTURYA
Prof. Dr. Melek GÖKAY (Necmettin Erbakan Üniversitesi) TÜRKİYE
Prof. Dr. Layli ÜKÜBAYEVA (Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi) KIRGIZİSTAN
Dr. Tatyana KRAYUSHKINA (Rusya Bilimler Akademisi) RUSYA
Dr. Arzhaana A. SYURYUN (Rusya Bilimler Akademisi) RUSYA
Dr. Özden YARIMCA (Nevşehir Üniversitesi) TÜRKİYE
Dr. Oğuz YURTTADUR (Selçuk Üniversitesi) TÜRKİYE
Arş. Gör. Doğan ÇOLAK (Raportör)(Gazi Üniversitesi) TÜRKİYE

İmtiyaz Sahibi / Publisher

Sanat ve Dil Araştırmaları Enstitüsü (SADA)

Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Editor in Chief

Fırat BAŞBUĞ

Elektronik Yayın Yönetimi / Web Management and Design

Eşref YARIMCA

Düzeltili/Revision

Lyaysan HAYRNUROVA, Erhan ÖZHAN, Gamze DEMİR

Adres: Arzuhal Sokak, No:9, 42090 Meram/KONYA

DANIŞMA KURULU / ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Mehmet AÇA (Balıkesir Üniversitesi)	Prof. Dr. Elvan ÖZKAVRUK ADANIR (İzmir Ekonomi Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN (Selçuk Üniversitesi)	Prof. Dr. Lyudmila ANDREYEVA (Vologda State University)
Prof. Dr. Ekrem ARIKOĞLU (Gazi Üniversitesi)	Prof. Aydın AYAN (Mimar Sinan GSÜ)
Prof. Dr. Özgür AYDIN (Ankara Üniversitesi)	Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet BURAN (Frat Üniversitesi)	Prof. Dr. Ali CANDAŞ
Prof. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU (Hacettepe Üniversitesi)	Prof. Dr. Canan GENÇE DELİDUMAN (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Remzi DURAN (Selçuk Üniversitesi)	Prof. Dr. Hüseyin ELMAS (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Basri ERDEM (Işık Üniversitesi)	Prof. Dr. Mukadder ERKAN (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Patrick D. FLORES (University of the Philippines Diliman)	Prof. Dr. Lela GELEISHVILI (Tiflis Üniversitesi)
Prof. Dr. Andrey GORBATSKIY (Belostok State University)	Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY
Prof. Dr. Abdülkadir GÜRER (Ankara Üniversitesi)	Prof. Dr. Emine İNANIR (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet İPÇİOĞLU (Necmettin Erbakan Üniversitesi)	Prof. Dr. Ahmet Şinasi İŞLER (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT (Akdeniz Üniversitesi)	Prof. Dr. Bedri KARAYAĞMURLAR (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Fatih KİRİŞÇİOĞLU (Gazi Üniversitesi)	Prof. Dr. Bayram KODAMAN (Manas Üniversitesi)
Prof. Dr. Alev ÇAKMAKOĞLU KURU (Gazi Üniversitesi)	Prof. Dr. Gülmira KURUOĞLU (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Dr. Şureddin MEMMEDLİ (Ardahan Üniversitesi)	Prof. Dr. Marina MOJEYKO (Belarusian State University)
Prof. Dr. Hacali NECEFOĞLU (Kafkas Üniversitesi)	Prof. Dr. Türkan OLCAY (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. İlhan ÖZKEÇİCİ (Yıldız Teknik Üniversitesi)	Prof. Dr. Sema Barutçu ÖZÖNDER (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa ÖNER (Ege Üniversitesi)	Prof. Dr. Nazım Hikmet POLAT (Niğde Üniversitesi)
Prof. Sadettin SARI (Akdeniz Üniversitesi)	Prof. Dr. Mehmet ŞİRZAD (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Adnan TEPECİK (Başkent Üniversitesi)	Prof. Dr. Ahmet TIRPAN (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet TUNÇEL (Erciyes Üniversitesi)	Prof. Dr. Gül TUNÇEL (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN	Prof. Dr. Neşe Taluy YÜCEL (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Ergün SERİNDAĞ (Çukurova Üniversitesi)	Doç. Dr. Ali Osman ALAKUŞ (Dicle Üniversitesi)
Doç. Dr. Ercan ALKAYA (Fırat Üniversitesi)	Doç. Dr. Osman ALTINTAŞ (Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Fatih BAŞBUĞ (Akdeniz Üniversitesi)	Doç. Dr. Zuhâl ARDA (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Sedat BAYRAKAL (Uşak Üniversitesi)	Doç.Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE (Kırıkkale Üniversitesi)
Doç. Dr. Lyudmila GERBİK (Belarusian State University)	Doç. Dr. Anasstasia GOLOVNİJA (Belarusian State University)
Doç. Dr. Olga GUSEVA (Fatih Üniversitesi)	Doç.Dr. Ekaterina İLYANOVIÇ (Kırım Üniversitesi)
Doç. Dr. Esra KARABACAK (Yakın Doğu Üniversitesi)	Doç. Ayşe Sibel KEDİK (Hacettepe Üniversitesi)
Doç.Dr. Gerasim LEVİN (M.K.Ammosov Northeastern Federal University)	Doç. Dr. Levent MERCİN (Dumlupınar Üniversitesi)
Doç. Didem ATIŞ ÖZHEKİM (Sakarya Üniversitesi)	Doç. Dr. Nilgün SAZAK (Sakarya Üniversitesi)
Doç. Dr. Sema SEVİNÇ (Necmettin Erbakan Üniversitesi)	Doç. Dr. Aynur SULTANOVA (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Doç. Dr. Roza SULTANOVA (Tataristan Bilimler Akademisi)	Doç. Yüksek ŞAHİN (Akdeniz Üniversitesi)
Doç. Dr. İlyas TOPSAKAL (İstanbul Üniversitesi)	Doç. Dr. Nazan TUTAŞ (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. Gönül UZELLİ (İstanbul Üniversitesi)	Doç. Dr. Yasemin YAROL (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Doç. Dr. Meliha YILMAZ (Gazi Üniversitesi)	Dr. Ezgi BABACAN (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Dr. Hatıra Ahmedli CAFER (Bilkent Üniversitesi)	Yrd. Doç. Dr. Ümral DEVECİ (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Ali DÜZGÜN (Yüzüncü Yıl Üniversitesi)	Yrd. Doç. Dr. E. Erdem KAYA (Nevşehir Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Aynur KÖSE (Karadeniz Teknik Üniversitesi)	Yrd. Doç. Dr. Hafize PEKTAŞ (Selçuk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Recep USLU (Gazi Üniversitesi)	Dr. Tatyana KRAYUSHKINA (Rusya Bilimler Akademisi)
Dr. Çiğdem Pala MULL (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)	Yrd. Doç. Nihat ŞİRİN (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Özcan ÖZKARAKOÇ (Karatay Üniversitesi)	Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖZKARTAL (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Mehmet SAĞ (Yüzüncü Yıl Üniversitesi)	Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali YOLCU (Nevşehir Üniversitesi)

MEDYA SANAT VE DİL ÜÇGENİ: TÜRKİYE’NİN EUROVISION ŞARKI YARIŞMASINDA KULLANDIĞI ŞARKI DİLİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Mihalıs KUYUCU¹

ÖZET

Dünyanın en büyük müzik-sanat organizasyonu olan Eurovision şarkı yarışması yarım asırlık geçmişi ile dünyanın en çok konuşulan sanat etkinliklerinden biri olarak tarihe geçmiştir. Dünyanın aynı zamanda en çok izlenen televizyon programlarından biri olan yarışma küresel yayıncılık ve popüler kültürün yarattığı dil standardizasyonun en önemli örneği olmuştur. Bu çalışmada Türkiye’nin 1975 yılından günümüze kadar katıldığı Eurovision şarkı yarışmasına gönderdiği şarkıların dili ile ilgili bir araştırma yapılmış ve ‘Eurovision şarkı yarışmasında Türkiye’nin şarkısı Türkçe mi olmalı yoksa İngilizce mi?’ konusu tarihsel incelemeler ışığında incelenmiştir. Dil ve sanat konusunun en çok tartışıldığı platform olan Eurovision şarkı yarışmasında Türkiye’nin şarkılarının dili üzerinde araştırma ve istatistiki yöntemler ışığında analizler yapılmıştır. Çalışmada ana dilleri dışında bir dil olan İngilizceyi kullanan ülkelerin küreselleşmenin standardizasyonuna yenik düşüşü vurgulanmıştır. Türkçe gibi köklü bir tarihsel geçmişi olan bir dile sahip Türkiye’nin Eurovision şarkı yarışmasında ‘Türkçe’ ve ‘Türklük’ kavramına yönelik tartışmalara yer verilmiş, dil olgusunun Eurovision şarkı yarışmasındaki işlevi tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Dil, İletişim ekonomisi, Medya Araştırmaları, Televizyon Programcılığı, Eurovision Şarkı Yarışması.

¹ Yrd. Doç. Dr. İstanbul Aydın Üniversitesi, İletişim fakültesi, Radyo-Televizyon ve Sinema Bölümü, michael@michaelsow.net

MEDIA ART AND LANGUAGE TRIANGLE: A RESEARCH ON THE LANGUAGE OF TURKEY IN EUROVISION SONG CONTEST

ABSTRACT

Eurovision song contest with its fifty years history which is the biggest music-art organization of the world has gone down in history. The contest which is also one the most viewed television program has been an example of globalization and language standardization. In this article there has been a research on the language of the songs participated to Eurovision song contest from 1975 till today. There has been also a research on the question of “should the song of Turkey be in Turkish or English?” There has been a research and a statistical analysis on the language of the Turkish entry songs for the contest which has the discussion of language and art. There has been a point of how the countries defeated by the globalization by using the English language and not their native language. There has been a discussion for the use of Turkish language and the concept of Turkish which has a big historical background. There has been a discussion of the role of the concept of language in Eurovision Song contest.

Keywords: Music, Language, Communication Economics, Media Research, Television programming, Eurovision song contest.

1.Giriş

Yarım asrı aşan geçmişi ile dünyanın en güncel müzik etkinliği olan Eurovision şarkı yarışması sadece bir sanat etkinliği değil aynı zamanda dünyanın en çok izlenen televizyon müzik programı olarak tarihe geçmiştir. Her yıl yüz milyon insanın üzerinde izleyici tarafından canlı olarak izlenen Eurovision şarkı yarışması Avrupa kıtasında bulunan ülkelerin kendi kültürlerinin tanıtımını yapma fırsatı da sunmaktadır. Kültür promosyonu yapan ülkeler diasporalarının da desteği ile birbirleriyle yarışmakta ve her yıl mayıs ayında yapılan bu yarışma sonucunda Avrupa'nın müzik alanında en büyüğü olmak için mücadele etmektedir.

Küresel anlamda ülkelerin müzik çalışmalarını tanıtmaya fırsatı sunan Eurovision şarkı yarışması aynı zamanda küresel eğlence endüstrisinde önemli bir ekonomik paya da sahiptir. 2004 yılında 7 milyon 182 bin kişi sms ile oy kullanırken, 2008 yılında bu sayı 8 milyon 825 bin kişiye çıkmıştır. 2012 yılına gelindiğinde bu sayı on milyon kişinin üstüne çıkmıştır. Yarışmanın organizasyon maliyeti ise 10 ile 30 milyon Euro arasında bir ekonomik değer yaratmıştır.

Yıl	Organizasyon Bütçesi
2005	22 milyon Euro
2006	5,5 milyon Euro
2007	14 milyon Euro
2008	9,3 milyon Euro
2009	30,3 milyon Euro

Tablo 1. Eurovision Şarkı Yarışmasının Organizasyon bütçesi (Kuyucu,2011:467)

Dünyanın en önemli sanat etkinliklerinden biri olarak tarihe geçen Eurovision şarkı yarışmasına katılan ülkeler besteci, solist ve yorumcular aracılığı ile kültürlerinin tanıtımını gerçekleştirmek için özel bir çaba harcamaktadır. Yarışmada müziğin paylaşımını yanı sıra ülkelerin kültürlerinin yerel kıyafetler, müzik ve dilleri vasıtasıyla tanıtımı da amaçlanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı:

1. Dünyanın en büyük sanat etkinliklerinden biri olan Eurovision şarkı yarışmasının küreselleşme yolunda İngilizcenin resmi dünya dili olarak dayatılması konusuna yaptığı tanıklığı,

2. Ana dili İngilizce olmayan ülkelerin İngiliz dilini yarışmanın getirdiği rekabetin sonucunda sanat yolu ile kullanma eğilimini,

3. Türkiye'nin Eurovision şarkı yarışması tarihinde yaşadığı 'şarkının dili Türkçe mi İngilizce mi olsun' konusu ile ilgili yapılan tartışmaların tarihsel analizini ortaya çıkartmaktır.

Çalışmada Türkiye'nin Eurovision şarkı yarışmasına ilk katıldığı yıl olan 1975 yılından 2013 yılına kadar her yıl için derinlemesine basın taraması yapılmış ve yarışma ile ilgili elde edilen bulgular derlenmiştir. Türkiye'nin yarışmaya katıldığı her yıl için şarkı dili analizi yapılmış ve Türkiye'nin yarışmada kullandığı şarkı dili ile yarışma sonucunda elde edilen sonuçlar arasında matematiksel bir ilişki kurulmuştur.

2. Avrupa Yayın Birliği

Dünyanın en büyük müzik organizasyonu Eurovision şarkı yarışmasının başlangıcı kısa adı EBU olan Avrupa Yayıncılar Birliğine dayanır. Avrupa yayın birliği ilk olarak 12 Şubat 1950 yılında 23 üye ülkenin bir araya gelmesi ile meydana gelmiştir. Bu birlik daha sonra 1993 yılında OIRT (İnternational Radio and television organization) ile birleşince 52 aktif üyeye ulaşmıştır (Griffin,1999:87). Avrupa yayın birliği bu birliğe üye olan üye ülkelerin kamu yayını yapan radyo ve televizyon kurumlarından oluşmaktadır. Birlik sadece Avrupa birliği çatısı altında bir araya gelen ülkelerin kamu radyo ve televizyonlarından değil Kanada – Japonya – Hindistan – Hong Kong gibi dünyanın çeşitli ülkelerin kamu radyo ve televizyonlarını da bünyesinde barındırmaktadır (Banks,1996:78).

3. Eurovision Şarkı Yarışmasının Ortaya Çıkışı

Eurovision ismi ilk olarak 1950 'lerde Avrupa yayın birliğine bağlı olan kurumların birbirleri ile yayın alışverişini yapmak amacıyla ortaya atılan bir ağ paylaşım sistemi olarak doğmuştur (Aziz,1998:5). 1955 yılında savaş sonrası Avrupa kıtası yayıncılığını birleştirici etki yapacak, içinde müziğin de yer alacağı bir müzik etkinliği düşünen Avrupa Yayın Birliği Eurovision Şarkı yarışmasının ilk temellerini de atmıştır. Yarışmanın ilk fikri 1955 yılında Monako'da tohumlanmıştır. Yapılan toplantı sonunda 1956 yılında ilki düzenlenmesi kararlaştırılan yarışmanın ilk ismi de bir İngiliz gazeteci tarafından konulmuş ve "The Eurovision Grand Prix" olmuştur. Yarışmayı düzenleme kararı alan heyet yarışmanın iki temel amacının olduğunu açıklamıştır (EBU, <http://www3.ebu.ch/cms/en/home>, Erişim Tarihi: 03 Şubat 2013): "Yayıncı kurumlar tarafından hazırlanan ve çeşitli zevklere hitap eden yayınların paylaşım ağına açılarak maliyetlerin indirilmesi Birleşik Avrupa hayali içinde olan batı Avrupa ülkelerinin kültürel kimliklerinin promosyonun yapılması..."

Selmi Andak Eurovision şarkı yarışmasının amacını tanımlarken " EBU'ya üye ülkeler arasında pop müzik alanında eser üretimini teşvik etmek, program alışverişini sağlamak, teknik bağlantıları kontrol etmek ve geliştirmek, ortak bir kültür ortamı sağlamaktır" (Andak,1990:13) demiştir.

T.R.T yayınladığı ilk Eurovision Şarkı yarışması şartnamesinde yarışmayı aşağıdaki gibi tanımlamıştır (TRT,1975:2):

"1975 Eurovision Türk Hafif Müziği şarkı yarışması adını verdiğimiz yarışma, amaç bakımından öncelikle bir kültür olayının somut örneğidir. Toplumların ya da ulusların aralarındaki kültür alışverişlerinde, o toplum ya da ulusların aralarındaki kültür dallarından her birinin etkinlik ölçüsü, tartışma götürmez eşitliklere sahiptir. Kişilikli bir Türk Hafif Müziği olayını gerçekleştirebilmek ve sürdürebilmek, düzenlenen yarışmanın en başta gelen amacıdır..."

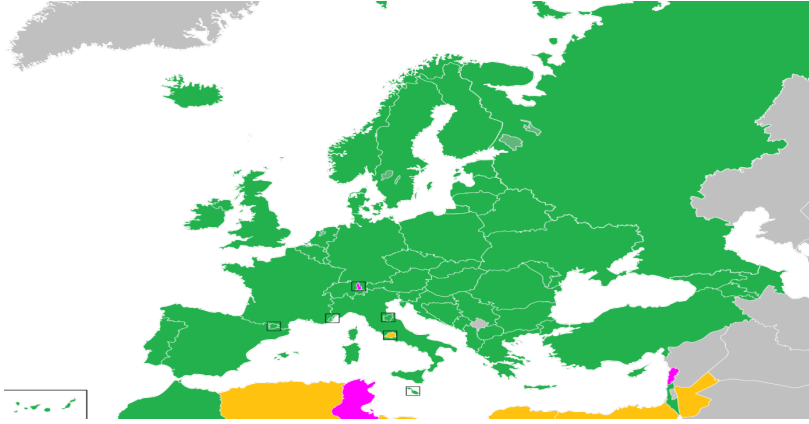
Eurovision şarkı yarışmasının ilk olarak 24 Mayıs 1956 Perşembe günü İsviçre'de Kursaal Tiyatrosunda yapılmıştır (Cossor,2005:176). İlk yarışmada her katılımcı ülke yorumcusu ikişer şarkıyı dilediği dilde söyleyebilme hakkına sahip olmuştur. Seslendirilen şarkıların üç buçuk dakika ile sınırlı olması şartı ise ilk yarışmanın ilk kuralı olarak tarihe geçmiştir. Birinci yarışmanın galibi her bir katılımcı ülkeden gelen iki delegenin oluşturacağı bir jüri tarafından belirlenmiş ve

her bir ülke jürisi 1 ile 10 arasında puanlar vererek birinciyi belirlemiştir.24 Mayıs 1956 günü yapılan ilk yarışma 21:00 – 22:30 saatleri arasında sürdü ve on ülkede canlı olarak yayınlandı. Başarılı geçen bu ilk yarışmadan sonra EBU bu yarışmanın geleneksel olarak her yıl yapılmasına karar vermiştir (Barcley,2009:6).

1956 yılında İsviçre’de,1957 yılında Federal Almanya’da düzenlenen (O’Connor,2005:10) ve beklenenden daha büyük bir ilgi alan Eurovision şarkı yarışması günümüze kadar aralıksız düzenlenmiştir. Farklı dönemlerde farklı kuralların deneme yanılma yolu ile uygulandığı yarışma her geçen yıl daha fazla ülkenin ilgisini çekmiş ve daha fazla katılımcı ülke ile gerçekleşmiştir. Yarışmanın ilk yıllarında amatör ve profesyonel pek çok sanatçı şarkılarını kendi dillerinde icra ederek hem ülkelerinin tanıtımını üstlenmişler hem de sanatlarını icra etmişlerdir. Yarışmaya 1974 yılında İsveç adına katılan ve birinci olan ABBA grubu bu yarışma vasıtasıyla şöhret olan ve küresel bir popüleriteye ulaşan ilk grup olmuştur (Scott,2002:37).

İletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ışığında uydu yayıncılığının da avantajı ile tüm dünyada milyonlarca insan tarafından izlenmeye başlayan yarışmaya olan talep her geçen yıl büyümüştür. Eurovision şarkı yarışması sanatı küresel platformlara taşıma aracı olarak görülmüş ve her dilden ve milletten müzisyenin ilgisini çekmiştir. 1970 yılında Julio Íglaseas ülkesi İspanya adına katıldığı yarışmada dördüncü olurken, 1990 yılında Toto Cutugno “İnsieme 1992” ile birinciliği elde etmiştir. Elton John arkadaşı Bernie Taupin ile beraber İngiltere’nin elemelerine katılan şöhretler arasında yer almaktadır. Yarışmanın dünyaya kazandırdığı bir diğer şöhret ise 1988 yılında bir Türk besteci Atilla Şereftuğ ile İsviçre adına yarışan ve birincilik elde eden Celine Dion olmuştur. Yine aynı yıl Lara Fabian Lüksemburg adına katıldığı yarışmada dördüncülük elde etmiş sonrasında yarışmadan elde ettiği popülerlik sayesinde Avrupa kıtasında şöhret olmuştur (Torres,2001:32).

Eurovision şarkı yarışması doksanlı yılların sonuna kadar sosyalist doğu bloku ülkeleri tarafından bir kapitalist ülke dayanışması olarak adlandırılmıştır. Ancak daha sonra Sovyetler Birliği ve Varşova Paktının yıkılması ile bu bloğa ait ülkeler de Eurovision şarkı yarışmasına katılmaya başlamışlardır. Doksanlı yılların ikinci yarısından itibaren yarışmaya katılan eski doğu bloku ülkelerinin de yarışmaya katılması ile beraber Eurovision şarkı yarışması dünyanın en büyük müzik organizasyonu ve aynı zamanda dünyanın sayılı televizyon programlarından biri olmuştur.1956 yılında yedi ülke ile başlayan Eurovision şarkı yarışması 2008 ve 2011 yılında 43 ülkenin katılımı ile düzenlenmiştir (Facts and Figures, www.eurovision.tv, Erişim Tarihi 04 Ocak 2013).

Şekil 1. Eurovision Şarkı Yarışmasına Katılan Ülkeler (Eurovision Participants,EBU)

4. Türkiye ve Eurovision Şarkı Yarışması

Türkiye Eurovision şarkı yarışmasına ilk olarak 1975 yılında katılmıştır. 1975 yılında yapılan ulusal finaller sonucunda Cici Kızlar ile Semiha Yankı eşit puan almış ve çekilen kura sonucunda birinci olan Semiha Yankı'nın seslendirdiği 'Seninle Bir Dakika' Türkiye'yi Eurovision şarkı yarışmasında temsil etme hakkı kazanmıştır. 1975 yılından sonra iki yıl yarışmaya katılmayan Türkiye 1978 yılında Nilüfer'in de yer aldığı Grup Nazar'ın seslendirdiği "Sevince" adlı şarkı ile yarışmaya katılmıştır. 1979 yılında yapılan ulusal elemeler sonucunda Maria Rita Epik'in seslendirdiği 'Seni Seviyorum' adlı şarkı Türkiye'yi Eurovision şarkı yarışmasında temsil etme hakkı kazanmıştır. Yarışmanın İsrail'de Kudüs'te yapılması sebebi ile Türkiye dış işlerinin de tavsiyesi ile Epik'i yarışmaya göndermeme kararı almıştır. Bu politik davranışından dolayı Avrupa Yayın Birliği Türkiye'ye 36.000 İsviçre Frankı ceza vermiştir (Kuyucu,2005:66).

Ülke gündeminin karışık olduğu 1980 yılında dönemin Başbakanı Süleyman Demirel'in de desteğini alan dönemin en popüler yorumcusu Ajda Pekkan'ın yarışmaya gönderilmesi gündeme gelmiştir. Uzun süren uğraşlar ve araya giren hatırı sayılır siyasetçilerin de baskısı ile yarışmaya Ajda Pekkan'ın gönderilmesi kararlaştırılmıştır. Ajda Pekkan'ın seslendirdiği "Petr'oil" adlı şarkı Türkiye'yi Eurovision şarkı yarışmasında temsil eden üçüncü şarkı olmuştur (Tunca,2007:240).

12 Eylül 1980 askeri iktidarı Nato'ya bağlı olduğu kadar Eurovision Şarkı Yarışmasına da bağlı kalacağını her yıl yarışmaya katılarak göstermiştir. Türkiye seksenli yıllarda Eurovision Şarkı yarışmasında istediği başarıyı yakalayamamış, çok iyi bestecilerin kaliteli düzenleme ve şarkılarını göndermesine rağmen bir türlü istenen başarıyı elde edememiştir. Yarışmada elde edilen ilk somut başarı 1986 yılında Melih Kibar'ın bestesi "Halley" ile gelmiştir. Dokuzuncu olan şarkı Türkiye'nin yarışmayı ilk kez ilk on içinde tamamlamasını sağlamıştır (Kuyucu,2005:96).

Türkiye Eurovision şarkı yarışmasında iki kez sıfır puan alarak sonuncu olmuştur. Sıfır puanlı sonunculukların ilki 1983 yılında yarışan Çetin Alp'in seslendirdiği "Opera" adlı şarkı ile yaşanırken, ikincisi 1987 yılında Seyyal Taner'in seslendirdiği "Şarkım Sevgi Üstüne" adlı şarkı ile yaşanmıştır.

Eurovision Şarkı yarışmasında 1997 yılına kadar Türkiye siyasi anlamda hep dezavantajlı ülke durumunda kalmıştır. İlk kez 1997 yılında uygulanan televoting (halkın sms ile verdiği oylar) sisteminden en fazla yararlanan ülkelerden biri de Türkiye olmuştur. Yarışmada 1997 yılında ilk kez televoting olarak adlandırılan halkoyu puanlaması uygulanmış ve yarışma farklı bir boyut kazanmıştır. Bu tarihi kural değişikliği ile beraber yarışmayı izleyen izleyiciler cep telefonlarından SMS göndererek beğendikleri ülkelerin şarkısına oy vermeye başlamıştır. Bunun en olumlu geri dönüşünü kazanan ülkelerden biri de Türkiye olmuş, Şebnem Paker'in seslendirdiği Türkçe sözlü "Dinle" adlı şarkı 1997 yılında düzenlenen yarışmada üçüncü olmuştur. Elde edilen bu derece Türkiye'de 'Acaba bir birincilik elde edilebilir mi ?' sorusunu da gündeme getirmiştir. Türkiye Eurovision şarkı yarışmasında ilk ve tek birinciliğini 2003 yılında yarışan Sertab Erener ile kazanmıştır. Erener'in seslendirdiği 'Every way that I can' adlı İngilizce sözlü şarkı Türkiye'nin günümüze kadar yarışmada elde ettiği ilk ve tek birinciliği kazandıran şarkı olarak tarihe geçmiştir.

5. Eurovision Şarkı Yarışması ve Dil

Eurovision şarkı yarışması ile ilgili en çok tartışılan konulardan bir tanesi şarkının hangi dilde icra edileceği konusudur. Yarışmanın ilk düzenlendiği yıl olan 1956 'da yarışmaya katılan ülkeler diledikleri dilde şarkı söyleme özgürlüğüne sahipti. Bu kuralın uygulanması 1966 yılına kadar devam etmiştir. Avrupa yayını birliği 1966 yılında aldığı bir kararla yarışmaya katılan ülkelerin şarkılarını ana dillerinde seslendirmeleri gerektiğini açıklamıştır (O'Connor,2005:14). Bu kural 1973 yılına kadar uygulanmıştır. 1973 yılından sonra yarışmacılara seslendirdikleri

şarkıların dili ile ilgili bir kısıtlama getirilmemesi gerekliliği tartışılmış ve yarışmacılara dil serbestliği getirilmiştir (Kuyucu,2005:13). Yarışma şartnamesine yapılan bu düzenleme ile 1974 yılından itibaren yapılan yarışmalara katılan ülkeler şarkılarını istedikleri dilde seslendirme hakkını kazanmıştır.

Eurovision şarkı yarışmasında dil konusu yetmişli yıllarda en çok tartışılan konulardan biri olmuştur. Bu tartışmalar neticesinde Avrupa Yayın Birliği yeni bir karar ile 1978 yılından itibaren yarışmaya katılan ülkelerin şarkılarını kendi ulusal dillerinde seslendirmelerini mecbur kılan bir düzenleme yapmıştır. Bu düzenleme sonucunda 1978 yılından 1999 yılına kadar Eurovision şarkı yarışmasına katılan her ülke şarkısını kendi ulusal dilinde seslendirmiştir. 1999 yılına geldiğinde yarışmanın ulusal şartnamesine “yorumcular şarkılarını diledikleri dilde yorumlayabilir” maddesi eklenmiştir. Bu kural yarışmaya katılan pek çok ülkenin şarkısını İngilizce seslendirmesi sonucunu getirmiştir. 1999 yılında uygulanan dil serbestliği kuralı günümüze kadar devam etmiştir. Yarışmada uygulanan dil serbestliği kuralı ülkelerin daha çok İngilizce şarkı seslendirmesinin önünü açsa da farklı dönemlerde farklı dil ve lehçelerin de kullanılmasına katkıda bulunmuştur. Eurovision şarkı yarışması tarihinde kullanılan dil ve lehçeler tablo 2 ‘de gösterilmiştir (Rutter:2011:45):

1971, 1996 & 2003, Avusturya (Vorarlbergish ve Steiermarkish), Viyana'da şarkı söylerken: tüm lehçe Almanca olmuştur.
2012'de Avusturya Trackshittaz grubu Bavyeraca (Woki Mit Deim Popo) şarkısı ile katılmıştır.
2012'de Rusya,Buranovsiye Babushki grubu ile Udmurtça'nın yer aldığı bir şarkı ile yarışmıştır.
2003 yılında Belçika sözde serbest bir dil olan sadece şarkı için oluşturulmuş yapay bir dille yarışmaya katılmıştır.
Fas 1980 yılında katıldığı yarışmada Fars dilini kullanmıştır.

Tablo 2. Eurovision şarkı yarışması tarihinde kullanılan farklı dil ve lehçeler

Eurovision şarkı yarışmasında ki dil serbestliği ülkelerin İngilizce diline rağbet göstermesi sonucunu getirmiştir. Yarışma tarihine bakıldığında yarışmada birinci olan ülkelerin genellikle İngilizceyi kullandıklarını görmekteyiz.

Dil	Birincilik Adedi	Birincilik Yılı
İngilizce	27	1967,1969,1970,1974,1975,1976, 1980,
		1981,1987,1992,1993,1994,1996, 1997
		1999,2000,2001,2002,2003,2004, 2005,
		2006,2008,2009,2010,2011,2012
Fransızca	14	1956,1958,1960,1961,1962,1965, 1969
		1971,1972,1973,1977,1983,1986, 1988
Almanca	5	1957,1959,1969,1966,1982
İbranice	3	1978,1979,1998
İspanyolca	2	1968,1969
İsveççe	2	1984,1991
İtalyanca	2	1964,1990
Norveç Dili	2	1985,1995

Danimarka Dili	1	1963
Sırpça	2	1989,2007
İngilizce - Rusça	1	2004

Tablo 3. Eurovision Şarkı Yarışmasında Birinci olan ülkelerin şarkılarında kullandığı diller.

Tablo 3 'de de görüldüğü gibi Eurovision şarkı yarışmasına katılan ve birincilik elde eden ülkelerin şarkılarının dili genellikle İngilizce olmuştur. İngilizce seslendirilen ve birinci olan şarkı sayısı yirmi yedidir.

Yıl	Birinci Olan Ülke	Şarkı Dili
2000	Danimarka	İngilizce
2001	Estonya	İngilizce
2002	Letonya	İngilizce
2003	Türkiye	İngilizce
2004	Ukrayna	İngilizce
2005	Yunanistan	İngilizce
2006	Finlandiya	İngilizce
2007	Sırbistan	Sırpça
2008	Rusya	İngilizce
2009	Norveç	İngilizce
2010	Almanya	İngilizce

2011	Azerbaycan	İngilizce
2012	İsveç	İngilizce

Tablo 4. Eurovision Şarkı Yarışmasında 2000 yılından sonra birinci olan ülkelerin şarkılarında kullandığı diller.

Eurovision şarkı yarışmasında birinci olan ülkelerin özellikle 2000 yılından sonra İngilizceyi tercih ettiğini görmekteyiz. 2000 yılından 2012 yılına kadar birinci olan ülkelere sadece Sırbistan kendi ana dilinde yarışarak birincilik elde etmiştir. Bu ülkelerin yanı sıra ana dili İngilizce olmayan Letonya, Danimarka, Türkiye, Yunanistan, Rusya, Azerbaycan, Finlandiya, Almanya gibi ülkelerin İngilizce şarkı ile birinci olması dikkat çeken konulardan biridir.

6. Eurovision Şarkı Yarışması ve Türkçe

Türkiye Eurovision şarkı yarışmasına ilk kez 1975 yılında Türkçe bir şarkı ile katılmıştır. Türkiye yarışmaya 2000 yılına kadar tamamı Türkçe seslendirilmiş müzik eserleri ile katılmıştır. Yarışmaya 1975 ile 2000 yılları arasında toplam yirmi kez katılan Türkiye, şarkıların İngilizce ve Fransızca dillerde hazırlanan adaptasyonlarını plak olarak yayınlasa da yarışmaya hep Türkçe sözlü şarkılarla katılmıştır.

Kamuoyu Türkiye'nin Eurovision şarkı yarışmasına İngilizce sözlü şarkı ile katılıp katılmama konusunu yıllar boyunca tartışmıştır. Bu tartışma daha yarışmaya ilk katıldığımız 1975 yılında başlamıştır. Sanatçı Nilüfer 1975 yılında düzenlenen yarışma sonrasında Semiha Yankı'nın 'Seninle Bir Dakika' adlı şarkıyı İngilizce söylemesi gerektiğini savunmuş ve "Belki de Türkçe söylemesi bu dereceyi yarattı" (Hey Dergisi, 1975) yorumunu yapmıştır. Bülent Özveren 1980 yılında düzenlenen ve Ajda Pekkan'ın 'Petroil' adlı şarkı ile yarıştığı yarışma sonrasında "Ne yazık ki benim güzel Türkçemi Eurovision'da anlayan yok..." (TRT Ana haber bülteni, 1990) diyerek Eurovision şarkı yarışmasında dil konusuna değinmiştir.

1983 yılında Buğra Uğur'a ait 'Opera' adlı şarkı ile sıfır puan alarak sonuncu olan Çetin Alp "Benim Adım Michel olsaydı sonuç farklı olurdu" (Hürriyet gazetesi, 1983:12) diyerek yarışmada Türkçe ve Türklük kavramı yüzünden başarısız olduğunu iddia etmiştir.

Türkiye yarışmaya 1985 yılında Mazhar & Fuat & Özkan Grubunun seslendirdiği 'Aşık Oldum' adlı şarkı ile katılmıştır. Türkiye'nin bu yarışmada elde ettiği derece siyasi platformlarda da değerlendirilmiştir. Dönemin başbakanı Turgut Özal " Müslümanlara puan vermiyorlar, birinci olmak için herhalde Hristiyan olmak lazım..." (Günaydın Gazetesi,1985:21) diyerek yarışmada ele edilen başarısızlığın Türklük ile bağlantılı olduğuna dair mesaj vermiştir.

Seyyal Taner 1987 yılında düzenlenen Eurovision şarkı yarışması sonrasında yarışmada elde edilen başarısızlığı Avrupa Birliği ile ortak bir payda da değerlendirmiş ve "AET bizi dışladı" (Hürriyet Gazetesi,1987:16) demiştir.

Türkiye'yi 1990 yılında 'Gözlerinin Hapsindeyim' adlı şarkı ile temsil eden Kayahan yarışmadan on beş yıl sonra yaptığı açıklamada " Gözlerinin Hapsindeyim'e İngilizce sözler yazdık. 'Captured in your eyes'... Şarkının İngilizce metnini jüriye yolladık anlaşılar diye...(Radyo D:2005) diyerek Eurovision şarkı yarışmasında dil konusunun Türkiye için bir sorun olduğuna dair mesaj vermiştir.

TRT 1992 yılında yayınlandığı Eurovision şarkı yarışması şartnamesinde dil konusuna özel bir vurgu yapmış ve yarışmaya katılacak şarkılar ile ilgili olarak: "Eserler Türkçe dil kurallarına dikkat edilerek, uygun bir prozodi ile icra edilecek tarzda bestelenecektir" (Eurovision şarkı yarışması şartnamesi,1992:2) tanımını yaparak yarışmada yarışacak şarkının Türkçe olması gerektiğini kamuoyuna hatırlatmıştır.

Türkiye'nin Eurovision şarkı yarışmasındaki ilk İngilizce dil denemesi 2000 yılında gerçekleşmiştir. Türkiye adına yarışmaya katılan şarkıların İngilizce sözlü yorumları da hazırlanmış ama bu şarkılar yarışma da kullanılmamıştır. Türkiye'nin Eurovision şarkı yarışması tarihinde farklı dillere uyarlanan şarkıları tablo 5'de belirtilmiştir.

Yıl	Şarkı	Adapte Edilen Dil
1975	Seninle Bir Dakika	İngilizce
1978	Sevince	İngilizce
1980	Petroil	İngilizce

1983	Opera	İngilizce
1985	Diday Diday Day	İngilizce
1986	Halley	İngilizce
1987	Şarkım Sevgi Üstüne	Fransızca ve İngilizce
1988	Sufi	İngilizce
1989	Bana Bana	İngilizce
1991	İki Dakika	İngilizce
1992	Yaz Bitti	İngilizce
1993	Esmer Yarım	İngilizce
1995	Sevince	İngilizce
1996	Beşinci Mevsim	İngilizce
1997	Dinle	İngilizce
1998	Unutamazsın	İngilizce
1999	Dön Artık	İngilizce

Tablo 5. Türkiye'nin Eurovision Şarkı Yarışmasına Türkçe sözlerle katılmasına rağmen farklı dillere adapte ettiği şarkılar

Eurovision şarkı yarışmasına 1975 yılından beri katılan Türkiye, 2000 yılında Pınar Ayhan ve Grup SOS'in seslendirdiği “Yorgunum Anla” adlı şarkıda ilk kez İngiliz dilini kullanmıştır. “Yorgunum Anla” adlı şarkının bir bölümü yarışmada İngilizce olarak seslendirilmiştir. Yarışmanın ekibinde yer alan Orkun Yazgan Türkiye'nin Eurovision şarkı yarışmasında ilk kez İngilizce kullanmasının hikâyesini şöyle açıklamıştır (Kuyucu,2005:80-81):

Eurovision şartnamesinde önemli bir değişiklik yapılmıştı, şarkının orijinal ülke dilinde yorumlanması zorunluluğu kaldırıldı, bunun daha çok bir beste yarışması olduğunu ve notaların daha önemli olduğuna karar verildi. Bizde bunun üzerine 2000 yılında şarkımızı önce Türkçe yaptık, yarışacağımız şarkının tanıtım CD 'sinde şarkıyı hem Türkçe hem İngilizce yorumladık. Şarkıyı dinleyen herkes İngilizcesinin daha iyi olduğunu söylüyordu. Bunu T.R.T. yöneticilerine ilettik, yarısını İngilizce yarısını Türkçe söyleme talebinde bulduk. Çok hoşlarına gitti ama tepki gelir diye çekindiklerinden kabul etmediler. Bu noktadan sonra ilginç gelişmeler oldu. Şarkı İngilizce ve Türkçe versiyonlarıyla internet ortamında yayınlanmaya başladı. Genel olarak gelen tepkiler çok olumluydu. Herkes şarkıyı seviyordu, anketlerde hep ilk onda görünüyordu. Ancak birden Eurovision fan sitelerinde şöyle bir tartışma başladı: Türkiye'nin şarkısı çok güzel ama neden bu yıl İngilizce söylemiyorlar, çünkü İngilizcesi daha güzel. Provalar başladı, biz hep Türkçe söyledik. Ama aklımızda yarısını İngilizce söyleme fikri vardı ve her ihtimale karşı şarkının bu haline de kendi aramızda hazırlandık. Gecelere davetlerde, basın toplantılarında bize hep bu soru soruldu : "Türkiye neden İngilizce söylemiyor ?" T.R.T. yöneticileri ile konuşup bir deneme yapmaya karar verdik. Son provada şarkının yarı İngilizce yarı Türkçe versiyonu söyledik. Şarkının yarısında İngilizceye geçtiğimizde salonda bir alkış koptu. Çok heyecanlandık. Ve son gün T.R.T. yönetimi ile yapılan görüşmeler sonrasında şarkının yarısının İngilizce söylenmesine karar verildi. "Yorgunum Anla" adlı şarkımızı "I 'am weary" İngilizce versiyonu ile birlikte yarım yarım söyledik. Çok beğenildi. Beklendiği gibi "top ten"e girdik, yarışma sonrasında herkes çok mutluydu. T.R.T. yönetimine İngilizce söylenirse kıyamet kopmayacağını böylece kanıtlamış olduk. Kanıtladık ancak bunu yaparken neler çektiğimizi bir de bize sorun...."

Türkiye 2000 yılında başlattığı Eurovision şarkı yarışmasına yarı Türkçe yarı İngilizce şarkı ile katılma geleneğine 2003 yılına kadar devam etmiştir. 2003 yılında ise Türkiye'nin Eurovision şarkı yarışması kaderinde önemli bir milat yaşanmıştır. Yarışmaya katılan Sertab Erener yarışmaya katılma şartı olarak, yarışmada seslendireceği şarkıyı İngilizce sözlerle yorumlama şartını getirmiştir. Bu şartı kabul eden TRT sanatçının yarışmaya İngilizce bir şarkı ile katılmasına izin vermiştir. "Every way that I can" adlı İngilizce şarkı ile yarışan Sertab Erener Türkiye tarihinde iki ilki yaratmıştır:

Yarışmada birincilik

Yarışma tarihinde ilk kez Türkçe bir şarkının kullanılmaması.

Sertab Erener teklifin yapılmasından şarkının hazırlanmasına geçen aşamaları şöyle özetlemiştir(<http://www.michaelshow.net> Erişim Tarihi: 23 Mart 2013):

“Tamam ben yaparım, katılırım Eurovision’a dedikten sonra birkaç ay debelendim. Tam olarak nasıl bir şey yapmak istediğimi kurguladım ve bunun sadece Eurovision’la kalmayıp, Avrupa’ya taşınma ihtimali de olduğunu düşündüm. Bunun için araştırdım. Doğru kaynaklardan olabirlirliğini aldım. Öyle bir şarkı olmalıydı ki hem gerçekten benim Avrupa’daki duruşumla ilgili kendi kararlarımı kendi müzikalitemi ortaya koyacak, hem de Eurovision’da da hit olabilecek bir şarkıyı. Bütün bunları düşünmek ve oturtmak zaman aldı. O sırada birileriyle çalıştık bir şey çıkmadı. Sonra Demir’le oturalım bunu biz yazarız dedim. Teklif edildiğinde “Ben Türkçe söylemem” dedim. Onlarda TRT olarak kabul etti.”

Türkiye’nin Eurovision şarkı yarışmasında İngilizce bir şarkı ile katılması kamuoyunda şiddetli tartışmalara neden olmuştur. TRT’nin bu tutumu ülkenin özellikle ulusalcı basında ağır eleştirilmiştir. Şarkının İngilizce olmamasını savunanlar ile aksini savunanlar arasında tartışmalar yaşanmıştır. Konu medyada tartışılmış, meclise kadar taşınmıştır. AKP Samsun milletvekili Suat Kılıç meclise verdiği soru önergesinde “Türkiye’yi yarışmada İngilizce bir şarkın temsil edeceğini iddiası doğrumudur? Doğru ise neden Türkçe yerine İngilizce tercih edilmektedir? (Akşam Gazetesi,2003:14) sorusunu yöneltmiştir. Türk Dil Kurumu yaptığı açıklamada “yabancı şarkı yeni yabancılaşmalara yol açacak” (Zaman Gazetesi,2003:15) diyerek TRT’nin bu tutumunu eleştirmiştir.

Türkiye’nin 2003 yılındaki yarışmada 167 puan toplayarak birinci olmuştur. Yarışmada kazanılan bu birinciliğin İngilizce bir şarkı ile gelmesi sanat camiasında hem olumlu hem olumsuz karşılanmıştır. Füsun Önal yarışmada sonra “İngilizce şarkı ile katılma fikrine itiraz edenlerin gereken cevabı aldıklarına inanıyorum” derken Sezen Cumhuri Önal “Hala şarkının İngilizce olmasına karşıyım” demiştir (Hürriyet Gazetesi,2003:17).

Türkiye 2004 yılında İstanbul’da düzenlenen Eurovision Şarkı Yarışmasına Athena Grubunun seslendirdiği ‘For Real’ adlı İngilizce şarkı ile katılmıştır. Bu şarkı Türkiye’nin yarışmada kullandığı ikinci İngilizce şarkı olmuş ve Athena’ya dördüncülük getirmiştir.

TRT 2005 yılında Türkiye’yi Eurovision şarkı yarışmasında temsil edecek şarkı için herkese açık bir beste yarışması yapacağını açıklamıştır. TRT’nin yarışma için hazırladığı yarışma şartnamesinde 2005 yılında Eurovision şarkı yarışmasında temsil edeceği şarkının Türkçe sözlü bir şarkı olacağı ibaresi yer almıştır (TRT,2005:4). Yapılan ulusal yarışma sonucunda Türkiye’yi Gülseren’in seslendirdiği “Rimi Rimi Ley” adlı şarkı temsil etme hakkını kazanmıştır. Şarkı

dilinin Türkçe olma mecburiyeti ile ilgili sanatçı Şehrazat “T.R.T.’nin Türkçe koşulu da fazla tutucu. Müzikte ve şarapta tutuculuk olamamalı.”diyerek yarışmaya tekrar Türkçe bir şarkı ile katılmanın tutuculuk olduğunu iddia etmiştir. Sanatçı Erol Evgin ise “Uluslararası bir platformda Türkçe söylemek bana göre büyük hata. İngilizce ile Türk ezgilerini birleştirerek birincilik kazanmış olan Sertab Erener örneği önümüzde dururken, yeniden yarışmaya Türkçe bir şarkı ile katılmamız geriye doğru atılmış bir adımdır.”(Hürriyet Gazetesi, 2005:2).

TRT yarışmaya katılacak şarkının Türkçe olması konusunda aynı uygulamayı 2006 yılında da devam ettirmiş ve Türkiye'nin 2006 yılında Yunanistan'ın başkenti Atina'da yapılacak Eurovision şarkı yarışmasına Türkçe şarkı ile katılacağını açıklamıştır. Bu açıklamanın ardından Türkiye'de bir kez daha Eurovision şarkı yarışmasında dil tartışması başlamıştır. Müzisyen Garo Mafyan “Ben parçanın İngilizce söylenmesini isterdim. Yıllardır bu kanım değişmedi, hala öyle... Sertab Erener'in ki gibi bir başarı da belki böyle daha çok söz konusu olurdu” (Hürriyet Gazetesi,2006:5) diyerek Türkiye'nin Eurovision şarkı yarışmasında tekrar Türkçe şarkı ile katılma kararı almasını eleştirmiştir.2006 yılında yarışan Sibel Tüzün ‘Süperstar’ adlı Türkçe sözlü şarkı ile yarışmayı on birinci sırada tamamlamıştır. Bu döneme ait kayda geçen bir diğer gelişme ise Sibel Tüzün’ün “Süperstar” adlı şarkısına İngilizce ve Yunanca sözlü birer adaptasyon hazırlaması olmuştur.

Türkiye iki binli yıllar boyunca Eurovision şarkı yarışmasında İngilizce - Türkçe şarkı tartışmasını yaşamıştır. Yarışmaya 2007 yılında İngilizce şarkı ile katılırken, 2008 yılında bir kez daha Türkçe şarkı ile katılmıştır. 2009 yılından sonra yapılan tüm yarışmalara İngilizce şarkılarla katılmıştır. Şarkının dili ile ilgili tartışmalar iki binli yıllarda daha da şiddetlenmiştir. Bu tartışmalara katılan kurumlardan bir tanesi de Türk Dil Kurumu olmuştur. 2007 yılında Türkiye'yi Eurovision şarkı yarışmasında temsil eden Kenan Doğulu'nun “Şarkının Türkçe olması eski kafaların düşüncesi” yorumu üzerine Türk Dil Kurumu tepki göstermiştir. Doğulu'nun sözlerinin Türkçeye hakaret olduğunu ifade eden bir açıklama yapan Türk Dil Kurumu: “ İngilizceden medet umulması, sanatçının kendisine olan güvensizliğini göstermektedir. Önemli olan Türkçe sözlü bir besteyle yarışmaya katılmaktır. Keramet, İngilizcede olsaydı Sertab Erener'in İngilizce şarkıyla birinci olduğu yıl İngiltere, İngilizce şarkıyla katıldığı yarışmada sonuncu olmazdı. Yapılması gereken, Türkiye'nin yarışmaya Türkçe sözlü şarkıyla katılmasıdır” (Hürriyet Gazetesi,2006:17) demiştir. TDK Başkanı Prof. Dr. Şükrü Haluk Akalın daha sonra konu hakkında yaptığı açıklamada Eurovision şarkı yarışması ile dil konusu arasındaki bağlantıyı şöyle açıklamıştır (İkinci Kanal:2007:42):

“ Biz Türk Dil Kurumu olarak Türkçenin dünya dili olarak yaygınlaşmasını ve gelişmesi konusunda her ortamın değerlendirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Eurovision Şarkı Yarışması da bu amaç için önemli bir ortamdır. Müzik dili, dillerin dünya dili olarak gelişmesinde son derece önemlidir. Bir dilin dünya dili olarak yaygınlaşmasını sadece o dilin yapısıyla , ses özelliğiyle , konuşucularıyla değil , aynı zamanda o dili konuşan ülkenin , ekonomik durumuyla , kültür ve sanatta ulaştığı nokta ile de ilgilidir..”

2008 yılında Türkiye’yi temsil eden Mor ve Ötesi grubunun ‘Deli’ adlı Türkçe şarkı ile yarışmaya katılacağını açıklamasından sonra Türk Dil Kurumu Başkanı Prof. Dr. Şükrü Haluk Akalın TRT ‘ye ve gruba bir teşekkür mektubu göndermiştir. Mektupta, Türkiye’nin Eurovision şarkı yarışmasına Türkçe şarkı ile temsil edilmesi kararının son derece doğru ve yerinde olduğu belirtilmiştir (Bugün Gazetesi,2007:9).

2010 yılında Türkiye’yi Eurovision şarkı yarışmasında temsil eden Manga Grubu’nun İngilizce bir şarkı olan “We could be the same” adlı şarkı ile yarışmaya katılacağını açıklaması üzerine TRT Genel müdürü İbrahim Şahin gönlünden Türkçe bir şarkı ile yarışmaya katılmanın geçtiğini söylemiştir. Şahin ayrıca kurum olarak İngilizce şarkı söylemek isteyen Manga’ya hiç bir müdahalede bulunmadıklarını açıklamıştır. Bu açıklama özellikle iki binli yılların ortalarında şiddetlenen dil polemikleri karşısında TRT kurumunun yıpranmamak için yaptığı bir politik açıklama şeklinde yorumlanmıştır.

Yıl	Derece	Şarkı & Solist	Şarkı Dili
2003	1.cilik	Sertab Erener - Every way that I can	İngilizce
2012	2.cilik	Manga - We could be the same	İngilizce
1997	3.cülük	Şebnem Paker - Dinle	Türkçe
2004	4.cülük	Athena - For Real	İngilizce
2007	4.cülük	Kenan Doğulu - Shake it up	İngilizce
2009	4.cülük	Hadise - Düm Tek tek	İngilizce

Tablo 6. Eurovision Şarkı Yarışmasında Türkiye adına yarışan şarkıların elde ettiği en iyi dereceler ve dilleri.

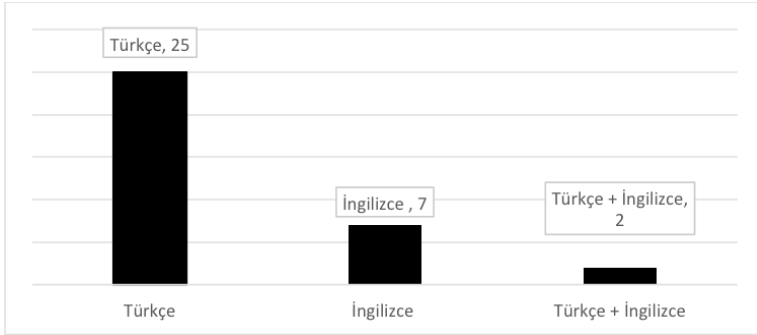
Tablo 6'da da görüldüğü gibi Türkiye Eurovision şarkı yarışmasında bir birincilik, bir ikincilik, bir üçüncülük ve üç tane dördüncülük elde etmiştir. Bu dereceler içinde en iyi iki derece İngilizce şarkılarla elde edilirken, Türk dilinin kullanıldığı 'Dinle' adlı şarkı ile bir üçüncülük kazanılmıştır. Türkiye'nin yarışma tarihi boyunca yolladığı şarkılarda kullandığı dil ve dereceler ilişkisi ise tablo 7'da gösterilmiştir:

Yıl	Sanatçı	Şarkı Adı	Şarkı Dili	Derece	Puan
1975	Semiha Yankı	Seninle Bir Dakika	Türkçe	19	3
1978	Nilüfer ve Nazar	Sevince	Türkçe	18	2
1980	Ajda Pekkan	Petrol	Türkçe	15	23
1981	Modern Folk Üçlüsü & Ayşegül Aldinç	Dönme Dolap	Türkçe	18	9
1982	Neco	Hani?	Türkçe	15	20
1983	Çetin Alp	Opera	Türkçe	19	0
1984	Beş Yıl Önce, On Yıl Sonra Grubu	Halay	Türkçe	12	37
1985	MFÖ	Diday diday	Türkçe	14	36
1986	Klips ve Onlar	Halley	Türkçe	9	53
1987	Seyyal Taner	Şarkım Sevgi	Türkçe	22	0

		Üstüne			
1988	MFÖ	Sufi	Türkçe	15	37
1989	Grup Pan	Bana Bana	Türkçe	21	5
1990	Kayahan	Gözlerinin Hapsindeyim	Türkçe	17	21
1991	İzel & Reyhan Karaca & Can Uğurler	İki Dakika	Türkçe	12	44
1992	Aylin Vatankoş	Yaz Bitti	Türkçe	19	17
1993	Burak Aydos	Esmer Yarım	Türkçe	21	10
1995	Arzu Ece	Sev	Türkçe	16	21
1996	Şebnem Paker	Beşinci Mevsim	Türkçe	12	57
1997	Şebnem Paker	Dinle	Türkçe	3	121
1998	Tüzmen	Unutamazsın	Türkçe	14	25
1999	Tuba Önal	Dön Artık	Türkçe	16	21
2000	Pınar Ayhan ve Grup SOS	Yorgunum Anla	Türkçe + İngilizce	10	59
2001	Sedat Yüce	Sevgiliye Son	Türkçe + İngilizce	11	45

2002	Buket Bengisu ve Grup Safir	Leylaklar Soldu Kalbinde	Türkçe	16	29
2003	Sertab Erener	Everyway That I Can	İngilizce	1	167
2004	Athena	For Real	İngilizce	4	195
2005	Gülseren	Rimi Rimi Ley	Türkçe	13	92
2006	Sibel Tüzün	Süperstar	Türkçe	11	91
2007	Kenan Doğulu	Shake It Up Şekerim	İngilizce	4	163
2008	Mor ve Ötesi	Deli	Türkçe	7	138
2009	Hadise	Düm Tek Tek	İngilizce	4	177
2010	maNga	We Could Be the Same	İngilizce	2	170
2011	Yüksek Sadakat	Live It Up	İngilizce	Yarı Finalde Elendi	Yarı Finalde 47 Puan Topladı
2012	Can Bonomo	Love Me Back	İngilizce	7	112
2013	Türkiye yarışmaya katılmadı				

Tablo 7. Türkiye'nin Eurovision Şarkı yarışmasında gönderdiği şarkıların seslendirildiği dil ve elde ettiği dereceler.

Şekil 2. Türkiye'nin Eurovision şarkı yarışmasında gönderdiği şarkıların dilleri (1975-2013)

Türkiye Eurovision şarkı yarışmasına 25 kez Türkçe şarkı ile katılmış ve elde ettiği derecelerın ortalaması 14,96 olmuştur. İki kez yarısı Türkçe yarısı İngilizce seslendirilmiş şarkı ile katılmıştır, bu şarkıların ortalama derecesi 10,5 olmuştur. Yarışmaya yedi kez İngilizce sözlü şarkı ile katılan Türkiye'nin İngilizce sözlü şarkılarda elde ettiği derecelerın ortalaması 3,14 olmuştur.

Sonuç ve Tartışma

Eurovision şarkı yarışması Avrupa Yayın Birliği (EBU) ülkelerinin birbirleri ile ortak yayın paylaşımı yapması amacıyla bir televizyon programı olarak yayın hayatına başlamış ve ilk kez 1956 yılında düzenlenmiştir. Yarışma sıradan bir yayın paylaşımı ile başlamış ve dünyanın en büyük küresel müzik sanat organizasyonu olarak günümüze kadar düzenlenmiştir.

Eurovision şarkı yarışmasına katılan ülkeler 1999 yılından sonra şarkılarını diledikleri dilde söyleme hakkını kazanmıştır. 1999 yılından sonra yarışmaya katılan ülkeler genellikle İngilizce sözlü şarkılarla yarışmaya katılmıştır. 2000 yılından 2013 yılına kadar geçen sürede birinci olan şarkıların biri hariç hepsi İngilizce sözlü şarkılardır. Bu dönem içinde birinci olan ülkeler içinde Yunanistan, Türkiye, Rusya, Azerbaycan gibi ana dili İngilizce olmayan ve yerel dil zenginliğine sahip ülkeler de yer almıştır. Yerel dil zenginliğine sahip ülkelerin küresel iletişim dili haline gelen İngilizce ile yarışmaya katılması bu ülkelerin küreselleşmeye teslim olmaları şeklinde yorumlanabilir.

Türkiye Eurovision şarkı yarışmasına 1975 yılından beri katılmaktadır. Türkiye Eurovision şarkı yarışmasına 1976, 1977, 1994 ve 2013 yılı dışında her yıl katılmıştır. Yarışmada bir birincilik, bir ikincilik, bir üçüncülük, üç tane de üçüncülük elde etmiştir.

Türkiye'nin Eurovision şarkı yarışması tarihinde en fazla tartışılan konu şarkı dili konusu olmuştur. 1975 yılından günümüze kadar şarkının İngilizce ya da Türkçe sözlü olması gerekliliği üzerinde tartışmalar yapılmıştır. TRT 2000 yılına kadar bu tartışmalara karşı Türkçe şarkı lehine bir tavır almış ve yarışmaya gönderilen şarkının Türkçe dışında herhangi bir dilde seslendirilmesine izin vermemiştir. Yarışmada ilk İngilizce denemesi 2000 yılında “Yorgunum Anla” adlı şarkı ile yapılmıştır. Türkiye'yi temsil eden solist şarkının yarısını İngilizce yarısını Türkçe seslendirmiştir. 2003 yılında ise ilk kez tamamı İngilizce sözler içeren “Every way that I can” adlı şarkı ile yarışan Türkiye bu yarışmada ki ilk ve tek birinciliğini kazanmıştır.

1997 yılında Türkçe seslendirilen “Dinle” adlı şarkı ile üçüncü olan Türkiye'nin bu dereceyi kendi ulusal dili ile kazanması kamuoyunda ihmal edilmiştir. Ulusal dil ile elde edilen üçüncülük görmezlikten gelinmiş ve yarışmada başarının formülü İngilizce şarkı olarak açıklanmıştır. Kamuoyunun bu baskısı ilgili kurumu İngilizce şarkı ile yarışmaya katılmaya zorlamış ve ulusal gündemde farklı tartışmalara neden olmuştur.

Ulusal dillerini bir kenara iten ülkelerin küresel bir dil olma yolunda emin adımlarla ilerleyen İngilizceyi uluslararası arenada kullanması emperyalist kültürlerin tek tipleştirme amacına hizmet etmektedir.

Dünyanın en zengin edebiyatlarından birine sahip Türk kültürünün ve Türk dilinin bu küresel rekabet karşısında ihmal edilmesi Türk dilinin korunması adına amaçsız ve gelecek adına olumsuz gösterilecek bir davranıştır.

Türkiye'nin geçmişinden miras aldığı Türk dilinin zenginliğini kullanarak gelecek nesillere taşıması gerekmektedir. Dünyada iki yüz milyondan fazla kişinin konuştuğu Türkçe'nin Eurovision şarkı yarışması başta olmak üzere bütün küresel platformlarda ihmal edilmemesine özen gösterilmelidir.

Yarışma sonucu ne olursa olsun, yarışmaya Türkçe şarkılarla katılarak popüler küreselleşme kıskırtmalarından uzak kalınması gerekmektedir. 1997 yılında Türkçe seslendirilmiş bir şarkı ile Eurovision şarkı yarışmasında üçüncülük derecesine ulaşan Türkiye'nin bu örnekten hareket ederek Türk dilinde seslendirilmiş şarkılarla yarışmaya katılması ve ulusal diline sahip çıkması diğer

ülkelere de örnek olacaktır Bu davranış Türk dilinin küresel bir dil olması konusunda uygulanacak stratejilerden biri olarak görülmelidir

KAYNAKLAR

- Acar, Kayahan. Michael Show Radyo Röportajı. Radyo D. 23 Mart 2005.
- Akşam Gazetesi, "Sertab Utandırdı" .26 Mayıs 2003.
- Andak, Selmi. Milliyet Gazetesi (30 Nisan 1990):13
- Aziz, Aysel. Türkiye’de TV yayıncılığın otuz yılı. Ankara: TRT Yayınları.1998.
- Aydınöz, Halit. Hürriyet Kelebek , “Bu şarkı ile bu iş olmaz” ,2005,2011
- Banks Jack. Monopoly Television. ABD: Westview Press.1996
- Barclay, Simon. The Eurovision Song Contest. İngiltere: Silverthorn Press, 2009.
- Bugün Gazetesi, “Mor ve ötesi’ne Türkçe teşekkürü”, 21 Aralık 2007.
- Bukotesa, Dafni. 18 Hronia Eurovision. Athens: Elinika Gramata.2006.
- Cossor, Neil. This day in music. Londra: Chrysalis Books.2005
- EBU, (Avrupa Yayın Birliği), 03.02.2013, <http://www3.ebu.ch/cms/en/home> ,
- Erener, Sertab.Röportaj :”Sertab Eurovision yolcusu”, 23.03.13, <http://www.michaelshow.net>
- Facts and Figures, Eurovision Song Contest Official Web Site, <http://www.eurovision.tv> adresinden 13 Aralık 2012 tarihinden edinilmiştir.
- Griffin, May. The Encycpopedia of TV Shows. New York:Checkmark Books.1999
- Günaydın Gazetesi. “Taraf Tutmayanlar iyi değerlendiriyor”. 6 Mayıs 1985.
- Hey Dergisi, 4 Haziran 1975.
- Hürriyet Gazetesi, "En Güzel cevabı birincilikle verdiğime inanıyorum". 27 Mayıs 2003.
- Hürriyet Gazetesi, "İngilizce Tartışması", 7 Ocak 2006 .
- Hürriyet Gazetesi, "Kenan Doğulu Özür Dilesin" 22 Mart 2006.

- Hürriyet Gazetesi. "Eurovision'dan yorumlar", 15 Mayıs 2005.
- Hürriyet Gazetesi. "Koşuşturacağımıza Şarkı söyledik".7 Mayıs 1987.
- Hürriyet Gazetesi. "Sonuncuyuz Ama Efendiyiz". 25 Nisan 1983
- İkinci Kanal Dergisi , R.T.G.D. Yayını , “Diller Arası Yarışma mı” Sayfa 42, 2007 Şubat
- Kuyucu, Michael. Her An Her Şey Olabilir , Nokta Kitap , 2005-2011
- Kuyucu, Michael. Pop İnfilakı. İstanbul: Kar Yayınları. 2005
- O'Connor, Kennedy. The Eurovision Song Contest.Londra: Carlton Books.2005.
- Özveren Bülent, Ana Haber Bülteni. TRT. 21 Mayıs 1990.
- Raaykoff, Ivan ve Deam Robert. A Song for Europore. ABD: Ashagate.2007.
- Rutter Paul . The Music Industry Handbook . Londra: Routledge, 2011.
- Scott Robert. The Stories Behind every song ABBA. İngiltere: Carlton Book.2002
- Torres Fong Beng. The Hits Just Keep On Coming. San Fransisco : Backbeat Books.2001.
- TRT 1975 Eurovision Şarkı Yarışması Şartnamesi. Ankara:1975
- TRT 1992 Eurovision Şarkı Yarışması Şartnamesi. Ankara: 1992
- TRT 2005 Eurovision Şarkı Yarışması Şartnamesi. Ankara.2005
- Tunca Hulusi. Hey Gidi Günler. İstanbul: C Blok Yayıncılık.2007.
- Zaman Gazetesi, "Yabancı şarkı yeni yabancılaşmalara yol açacak". 26 Mayıs 2003.